

φραστού κι ἀν ἔχουν οἱ ὑμεῖς τοῦ Βεργίλιου στὸν Κασσίπα Αὔγουστο, δὲ φτάνει αὐτὴ νὰ μὲ κάμει νὰ μῆν ἀνδιαῖω τὸν τεκνικούληφτη τοῦ τελλαρᾶ Μαικήνας καὶ δὲν τὸ κρύβω ἀκόμα πῶς τὸ μεγάλο κόπο, ποὺ θυσίασε ὁ φίλος μου Θεοτόκης γιὰ τὴ μετάφραση τῶν «Γεωργικῶν», θὰ προτιμοῦσα νὰ τὸν ἔθαψε γιὰ τὴ μετάφραση κάπιου ἄλλου ἀνθρωπιστικότερου, ἐπαναστατικότερου ἔργου. «Ομως, ὅπως θάμουν ἀδικοῦ, ἀν ἔθελα νόρνηθῶ γενικὰ τὴ μεγάλη ποιητικὴ ἀξία τῶν λατινικῶν γραμμάτων, ἔτσι θέρνούμουν ἀλότελα τὴν ποίηση, ἀν δὲν ἀναγνώριζα τὸ πολὺ ποιητικὸ αἰστημα ποὺ ἀναστίνει σ' αὐτὸ τὸ ἔργο τοῦ Βεργίλιου, τὴν ἀγάπην τοῦ ποιητῆ στὸ θέμα του, τὴ γνῶση τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς, τῆς φύσης καὶ τὴν ποιητικὴ δύναμην ποὺ δείχνει στὴν παράσταση ὅλων αὐτῶν. Καὶ θὰ στενέβαμε πολὺ τὴν ἔννοια τῆς ποίησης καὶ τὴν πολιτιστικὴ ἀξία τῆς τέχνης, ἀν δὲ θέλαμε νὰ ἔχτιμπόρει ὕστε πρέπει τὴ σημασία τῆς μετάφρασης παρόμιων λογημάτων γιὰ τὴν πρόσθιο τῶν γραμμάτων μας γενικὰ καὶ ἔχωριστά γιὰ τὴ μόρφωση τῆς γλώσσας. Όσο κι ἀν ἔγω ἡ Ἀλλος θὰ θρούσε συντελεστικότερο γιὰ τὸν καιρό μας νὰ χυθεῖ κάπια πνοὴ πιὸ ζωντανὴ μαζί μὲ τὴν καλλιτεχνικὴ ἔκφραση, ἀπὸ καθαρὸ τεχνικὴ δύναμης ἀποφηνῇ δὲν πρέπει νὰ παραγγωρίσουμε πῶς δοσο γιὰ τὸν τελευταῖο δρό ή λατινικὴ ποίηση μπορεῖ νὰ διδάξει πολλὰ σὲ μιὰ φιλολογία, ποὺ βρίσκεταις ἀκόμη στὴν πρώτη ἀρχὴ τῆς, καθὼς ἡ δική μας,

Εἶπα παραπάνω τὰ χαρίσματα τῶν «Γεωργικῶν». Παρόμοια χρήσιματα θὰ χρειάζονται κι ὁ μεταφραστής, ποὺ θὰ καταπιάνονταν νὰ τἀπόδοσει ρυμένα, κι κύτοι μοῦ φαίνεται πῶς εἶναι κ' ἡ ἀξία τῆς μετάφρασης τοῦ Θεοτόκη, ὅταν τὴν κρίνει κανένας λογαριάζοντας τὶς δυσκολίες ποὺ παρουσιάζει σὲ μιὰ γλώσσα ἀνημάτιστη ἀκόμα ἡ μετάφραση ἔνδε ποιήματος γραμμένου σ' ἐποχὴ ποὺ ἡ Λατινικὴ ἔφταγε τὸ πιὸ τέλειο μόρφωμα τῆς. Γ' αὐτὸ εἶπα τὴ μετάφραση κύτη | σταθμό. Τόσο γιὰ τὸν καλλιτεχνικὸ χραχτήρα τῆς, δοσο καὶ γιὰ τὴν ἐπιμέλεια καὶ τὴ συνείδηση στὴν ἔργασία, πράματα ὅχι πολὺ συνηθισμένα στὰ ρωμέϊκα γράμματα. Τὴν πρώτη τὴ βλέπομε στὴ γλώσσικὴ καὶ ρυθμικὴ ἀκρίβεια κι ἀρμονία, στὴ γεζή¹ καὶ τὴ σημιχτὴ κατασκεψὴ τοῦ στίχου, στὴν προσπάθεια γιὰ τὸ καθαρὸ καὶ ζωντανὴ τῆς ἔκφρασης τὰ δεύτερη μποροῦμε νὰ τὰ ἔγραψομε στὴν αὐστηρὴ πειθαρχία σὲ μιὰ γραμματικὴ ἔνστητα, στὴν ἀκριβὴ ἀπόδοση τῆς

κάθε λέξης καὶ στὸν πλοῦτο τοῦ λεχτικοῦ. Μπορεῖ κανένας νὰ μὴν εἶναι σύμφωνος μὲ τὸ μεταφραστὴ σὲ δλας δισο γιὰ τὸν τρόπο ποὺ γυρέβει τὴ γραμματικὴ ἔνστητα τὸ ՚διο, δὲ λεχτικὸς τοῦ πλοῦτος μπορεῖ νὰ γίνεται συχνὰ ἐμπόδιο γιὰ τὴν τέλεια ἀπόλαψη τοῦ ποιήματος, δοσο μάλιστα δὲ μεταφραστὴς δείχνει κάπιας ἀποκίνητη προτίμηση στὸ κορφιάτικο λεῖπον. Μὰ στὴν τωρινὴ κατάσταση τῆς γλώσσας μας δύσκολα θὰ μποροῦσε νὰ τοῦ κατηγορεθεῖ αὐτὸ ἀπὸ καλλιτεχνικὴ ἀποφη, δοσο κι ἀν πράματις τὸ σκόντευκα στὴν ἔγγνωση λέξη δυσκολέβει. συχνὰ τὸ νόμημα τοῦ ποιήματος. Μιὰ δυτικολία δεύτερη γι' ἀνθρώπους ἀκατάρτιστους ἔγκυκλοπαιδεικά, καθὼς ἔγω, εἶναι τὸ πλήθος τῶν ὄνομάτων καὶ τῶν μυθολογικῶν ὑπακινηγμῶν στὸ ποίημα. Καὶ τοῦτο εύτυνει βέβαια πιὸ λίγο τὸ μεταφραστὴ. «Ομως μὲ δλας κύτα, θὰ εἴται υπερβολικὸς ἐκεῖνος, ποὺ θὰ υπερτιμοῦσε δλες τὶς δυσκολίες τόσο ὥστε νὰ πεῖ πῶς ἡ ἔλλειψη ἐνὸς σχόλιου στὸ τέλος τοῦ βιβλίου κατασταίνει δλωσδιόλου ἀδύνατο τὸ νόμημα τοῦ ποιήματος. Γιατὶ δὲν τὸ πιστέω πῶς οὔτε ἡ συχνὴ ἔγγνωρη λέξη, οὔτε ἡ ἔλλειψη πολλῶν ἔγκυκλοπαιδικῶν γνώσεων θὰ μπορέσει νὰ μποδίσει κανέναν νὰ αἰστηθεῖ τὴν ποιητικὴ ὄμορφιὰ καὶ νὰ ἔχτιμήσει μαζί καὶ τὴν ἀποδοτικὴ δύναμην τοῦ μεταφραστῆ στὰ πιὸ πολλὰ μέρη. Καὶ γιὰ παράδειγμα:

Σὰν περιμένονται ἄνεμοι συχνὰ θὰ βλέπεις κι' δλας "Αστρα νὰ χύνονται μ' ὄρμη, καὶ στῆς ρυχτὸς τὸ σκότος "Οπίσω τους ν' ἀσπρολογοῦν" μακρὲς ἀράδες φλόγας· Συχνὰ ν' δεροστέκονται καὶ τὰ περιμένα φύλλα . Καὶ τάχυδρο τάναλαφρο καὶ στὸν ρεφῶν τὴν ὄψη Νὰ παιγνιδοῦν πλεούμενοι φτερά. Μὰ σὰν ἀστράφει "Απὸ τὸ μέρος τ' ἀγροκοῦ Βορρᾶ καὶ σὰ βροντάει Τοῦ Εὔρουν καὶ τοῦ Ζέφυρου τὸ σπίτι, τότε οἱ ιάπτοι "Ἐπλεξαν, πές, μ' δίδυσις τὲς σοῦδες κι' δλοι οἱ νάυτες Στὴ θάλασσα τὸ δγρὸ παντὶ μαζεύουν. Καὶ ποτέ τῆς "Ανειδοποίητα ἡ βροχὴ δὲν ἔβλαψε: ἡ τὴ φεύγουν, "Οταν ἀνασηρόνται, τάναροα τὰ γεράνια Στὲς λαγγαδίς τὲς χαμηλές, ἡ μ' ἀνοιχτὰ τὰρθούντα Κοιτάζοντας τὸν οὐρανὸν ρουφῆ δι' δαμάλα ἀέρα, "Η γύρουν στὰ λιμνὰ πετᾶται κατεύντας χειλόπι Καὶ οἱ βαθρακοὶ τὸ μάλωμα τάρχαιο στὸ βάλτο ψάλλουν" Κι' ἀπὸ τὸ γιατάκι τὴν πονηρὸ βγάζει συχνὰ τ' αὐγά του, Περνῶντας πίντα τὸ στερό στρατί του τὸ μερμῆγκι,

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ*

Κ' εἴτανε κ' ἔνα κορμὶ ἔχπλωμένο στὴ μέση τῆς κάμερας, εἴτανε κ' ἔνα κορμὶ γυναίκας, μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα, μὲ λουλούδια, μὲ λουλούδια καὶ μὲ ἔπιλεκα μαλλιά.

Τὰ μάτια της εἴσχαν ἀνοιχτά· δὲν τολμοῦσε δ' Ορέστης, φοβότανε νὰ βάλεις ἀπάνω τους τὸ χέρι καὶ νὰ τὰ κλείσει. Τὰ μάτια της εἴτανε ἀνοιχτά καὶ κυτάζανε καὶ ρωτούσανε, ρωτούσανε πάντα:

— Γιατὶ μὲ σκότωτες; Γιατὶ μὲ σκότωτες;

Κάτι ἀλλόκοτες γυναίκες, ποὺ πρώτη φορὰ τὶς ἔβλεπε δ' Ορέστης, εἴτανε γονατισμένες γύρω καὶ κλαίγανε. Μιὰ μέλισσα τρχογυδοῦσε ἀπάνω ἀπὸ τὰ γνήρικά λουλούδια. Οἱ λαμπτάδες εἴχανε ἔνα σφρωστὸ φῶς καὶ λαίγανε. Κάποια χρυσόχαρτα ἀπάνω στὸ φέρετρο, ἀγγέλοι μὲ μεγάλα φτερά καὶ σταυροὶ καὶ λουλούδια, στραφταλίζανε καὶ γελούσανε μέσα

* Η ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 355.

στὸν ἥλιο. "Απὸ τὸ δρόμο ἀνέβαιναν κομματιαμένα γέλοια καὶ φωνές καὶ τρχυσύδικα ἀλέγοντα, Καὶ τὰ μάτια τῆς νεκρῆς δλανοιχτά, ρωτούσανε πάντα, σιγά, σεβχά, συλλογισμένα:

— Γιατὶ μὲ σκότωτες; Γιατὶ μὲ σκότωτες;

Κ' ἐπειτα κάποιοι ἥρθανε, κάποιοι μαζοὶ ἀνθρώποι καὶ τοῦ τὴν πήρανε.

XII

— Χαχαχά! Μὲ θωρεῖτε μένα; Εἴμαι δὲν οὐρανὸς Φερχίος μιᾶς κατινόργιας πνεματικῆς ἐπανάστασης! Ορκίζεστε;

Γελοῦσε καὶ μονολογοῦσε καὶ πήγανε. Κάποτε ἔστεκε κι' ἔκλαιε. "Ενα κοριτσάκι στάθηκε καὶ τόνε κύταξε καὶ ξέφρουν ἀρχισε τὰ κλάματα καὶ τὶς φωνές κι' ἔτρεξε στὴ μακρὰ του, περίτρομο. "Ενας νέος ὄμορφος καὶ δυνατός, γκαρσόν σὲ κάποιο καφενεῖο, τόνε κύταξε καὶ γέλασε. "Ενας ἀμαζῆς γιὰ νὰ κάμει τοὺς πελάτες του νὰ γελάσουνε, τόνε χτύπησε μὲ τὸ καμπτσί του.

Κι αὐτὸς μονολογοῦσε καὶ πήγανε.

— Αὶ καὶ νὰ μὴν μπορεῖ κανεὶς νὰ βλαστη-

Κ' η δόξα πίνει τὸ νερό, κι' οἱ κόρακες φουστάτο, Γυρίζοντας ἀπὸ βοσκή, σὰν τὸ μεγάλο δσκέρι, Μὲ τὰς φτεροῦγες ἀκοπα πολλὴν ἀντάρα κάνονται. Τὰ διάφορα πετούμενα τῆς θάλασσας κι' ἔκεινα Ποῦ περπελλοῦν στ' ἀνάλατα βιβάρια τοῦ Καντρέου, "Ολόγυρα ἀπὸ τ' Ασιακὰ λιβάδια, θένα βλέπεις Νὰ χύνουν ἀρτούρες βροχὲς στὸν νόμοντος μὲ ζῆλο, Καὶ πότε τὸ κεφάλι τους στὰ κύματα νὰ γδένονται, Πότε νὰ τρέχουν στὰ νερά, καὶ πάλι θὰ βλέπεις Νὰ λαχαροῦν τὸ βιαστικὸ τὸ λούσιμο τοῦ κάποιου. Κράζει βροχιάδες κι' η μιαρή κουρούντα μὲ τὴν πλέρια Φωτή καὶ μένη στὸ στεγνὸ δικρογιάλιο σεργιανάει. Καὶ μάλιστα κι' οἱ κορασίδες ποὺ τὸ μαλλί τὴν γέρχεται Γρέονται, γγωρίζουν τὸν καιρὸ τὸν ἀναμμένο λέχνο Καὶ τὰς νάπεις τοὺς ποιητές καὶ τὰς καρδιές τοὺς ποιητές Καὶ τὰς νάπεις τοὺς φαίνεται νὰ μὴν εἴταιν κι' οἱ πλέιστοι εύτυνεις στὸν πολιτικὸ τὸν οργανισμό τοῦ ποιητικοῦ πόλεμου τοῦ πολιτικοῦ ζήνας, ἀποσυρμένοι στὸν γαργαρούμενο τὸν χτῆμα τραχυσυδάτει:

"Ο τρισμακάριστοι οἱ γεωργοὶ σὰν ξέρονται τάγανδα τοὺς!

"Η ἕδια η γῆς δικοιότατη τοὺς χύνει ἀπὸ τὸ κῦμα Εἴνολη ζήση, μακρυὰ ἀπὸ τὰ διχόγυρωμα σπλα.

Ψηλὸ πολάτι, μὲ μπασίδες περήφανες, τὴν κάθε Αδυγή, ἀ γὰνεντος δὲν ξερῆ γαρετιστάδων πλήθος

"Απ' δλες τοι τὶς κάμερες, κι' δρυθοὶ πλοιαδισμένους Μὲ ωραῖα πλαγᾶ ἡ δὲ λαχαροῦν, καὶ γνωμασίες κλεισμένες

Στὸ μάλαμα, καὶ χάλκωμα τῆς Κόρινθος, κι' ἀπὸ τὰσπρο

Μαῖ! Αὶ βάφονται πορφυρὸ στ' Ασσυριακὸ φαρμάκι, Κι τοῦ, ἐκανέλλα δὲ καλούνται τοῦ ἀγριοῦ λαδιοῦ τὴ γρήση. Μὰ δὲν τοὺς λείπει η ζήγουστη γαλήνη, δὲν τοὺς λείπει

Ζωὴ μὲ πλούτη μπόλικα, ποὺ τελάνες δὲν κατέχει

μήσες! Γιατὶ κανένας δὲν υπάρχει ἐκεῖ ἀπάνω νὰ δεχτεῖ κατάμεντρα τὴν κατάρκη τῶν παλιδῶν του! Ωμέ! μήτε τὴν παρηγορικὴ δὲν ἔχουμε νὰ μποροῦμε νὰ βλαστημόσμε κάποιον!

Πότε ἐκλαίει, πότε γελοῦσ

Μά δὲν τοὺς λεῖπει ἡ ἀνάπτωρη στοὺς διάπλατους τοὺς κάμπους,
Σπηλαῖς, καὶ μέντος ζωντανές, τὰ παιγνερά τὰ Τέμπαι,
Καὶ τῶν βωδιῶν τὸ μούγγρισμα, καὶ στές ἰσημίες τῶν δέντρων
*Υπνοὶ γλυκοί. *Εκεῖ βρίσκονται θεριῶν μονίες καὶ λόγγοι

Καὶ νεολαία ἐργατική στὸ λίγο μαθημένη·
*Εκεῖ γιόρταζον τοὺς θεοὺς καὶ σέβονται τοὺς γέρους,
Καὶ φεύγοντας ἀπὸ τὴν γῆς τὰ τελευταῖα τὰ ζάλα
*Αράμεσσό τους ἔκαμεν ἡ θεά Διαιασάνη.

"Οὐ" αὐτὰ ὅχι ὑψηλὰ πράματα βέβαια· ἀκόμα μάλιστα κ' αἰσθητατα λιγκί· πιστοδρομικά, ὥστόσο πολὺ ὅμορφα τραγουδισμένα κ' ἔκεινο ποὺ μᾶς μέλει ἐμάς; περσότερο, ἄλλο τότε ὅμορφα μεταφρασμένα. Εἶναι φυσικό· νὰ καταχτήσει συχνὰ Ἑρέδ ἐν ταῖς ποίημα, ποὺ ἔχει τὴν πρόθεση, ὅχι μόνο νὰ φύλει τὴν ἀγροτική ζωή, ἀλλὰ καὶ νὰ διδάξει τοὺς ἀγρότες. "Ως τότε τὰ εΓεωργικά σπάνια φτάνουν στὸ βαθμὸ ποὺ νὰ μᾶς πλήξουν. Τὸ Ἑρέδ αἴστημα τῆς φύσης ποὺ ἔχει διποιητής, μπαίνει στὴν μέση ἀμέσως καὶ ζωντανέβει τὸ ποίημα, ή βαθιὰ γνώστε τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς, οἱ λεπτολογημένες παραχτήσεις ποὺ κάνει τῶν πραμάτων κρατοῦν τὸ ἐνδιαφέρον κ' ἡ ποιητικὴ χάρη κ' ἡ ἐκφραστικὴ ὅμορφιά καὶ δύναμη μαγέσσουν. Μὲ τὶς δύναμη καὶ τὶς ζωντάνιες μᾶς παχεῖσταινει λ. χ. τὶς ἐρωτικὲς ὄρμες τῶν ταύρων:

Μὰ δύνονται καμμία τὴ δύναμη τῶν ζέων δὲ στερεόνει. Τόσο, δο τὸ νὰ τὰ φυλᾶς ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτην
Κ' ἀπὸ τὰ κέντρα τῆς τυφλῆς ἀγάπης, εἴτε θέλεις
Τὰ βώδια νὰ πιχειριστεῖς ἢ τάλογα, ή σοῦ ἀρέσει.
Γιὰ τοῦτο κ' δλας μακρὰν ἔορδζουν τὰ βαρβάτα
Σὲ βόσκηστρα μοναχικά καὶ πίσω ἀπὸ τὸ ἀντίκρυ
Βουνὸν καὶ πέρα ἀπὸ τὰ πλατεῖα ποτάμια ἢ καὶ κλείστρα
Στὸ σπῆτι τὰ κρατοῦν σιμὰ στὸ δέργαιον πεχρό τους·
Τὶ δλῆθινὰ συγά συγά τρέσσεντο, λογίζει
*Η θηλυκὰ μὲ τές ματικές, καὶ δύναμες τοῦ παιόνει,
Καὶ δὲν τὸ δφίνει νὰ οικεψετε τὸ λόγγο καὶ τὸ χόρτο,
Μὲ τὰ γλυκά της μάλιστα μανλίσματα, καὶ βιάζει
Σιγχρὰ τοὺς ὑπερήφανους φωτάριδες ἀντάμα
Μὲ τρόματα νὰ τσακωθοῦν. *Η φόραια δαμάλια βόσκει
Στὴ Σίλη τὴν ἀπέραντη. Ξαλλάζονται, στὸν τράκο
Πιάρονται αὐτοὶ μὲ δύναμη πολλὴ κ' εἴναι οἱ πληγές τους

ρηγμένα ἀπάνω στὸ μέτωπο καὶ περπατοῦσε καταχυπώντας τὰ πεζοδρόμια σὰν αὐτοκράτορας. Εἶχε τὸ χέρι του βχλμένο γωνία στὴν ρεντική του καὶ φοροῦσε μεγάλα ποδήματα στρατιωτικά.

Πήγκινε, βχθιὰ συλλογισμένος.

Οἱ τρεῖς φίλοι ξαρνιαττήκανε καὶ ἀρχίσανε τὰ γέλοια.

— "Ο Ἀστεριάδης! Χαχχαχά!
— Μέρη πράσινο! Πότε προσέψει! Ἀπὸ Ρήγας Φεραίας, Μεγάλος Ναπολέοντας!

— Χαχχαχά! Πάμε γλήγορες ξοπίσω του, νὰ μὴν τόνε χάσσουει..

Τρέξανε κ' οἱ τρεῖς καὶ τόνε προσπεράσανε καὶ σταθήκανε γραμμή στὸ πεζοδρόμιο, καὶ ὡς πέρκεσ διόρεστης, πάντα βαθιὰ συλλογισμένος, σηκώσανε τὰ χέρια τους καὶ τόνε χαιρετήσανε στρατιωτικά. "Ο Ὁρέστης ἔστρεψε λίγο λίγο τὸ κεφάλι του, συβράστατος καὶ κίνησε ἀλαφρὰ τὸ χέρι του καὶ τοὺς ἀντιχαρέτησε.

Σκάσανε δλοι στὰ γέλοια. Κ' οἱ περίεργοι ποὺ εἶχανε συναθροιστεῖ γύρω, ἀρχίσανε τὰ γέλοια καὶ τὶς φωνές καὶ τὰ πειράγματα.

*Ο Ὁρέστης, ὀλύμπιος, πήγαινε καὶ χαιρετοῦσε δεξά καὶ ζερβά καὶ κάθισε στὸ καφενεῖο τοῦ

Πεννές· τὸ σίμα μελανὸ μοσκενεῖ τὸ κορμί τους,
Καὶ γυρισμένα ἀνάποδα τὰ κέρατα στιράζουν,
Μὲ μονηγγισμοὺς τραγωδιῶν τοὺς ἀναστηλωμένους,
Καὶ τὰ ρουμάνια ἀντιβογγοῦν, κ' διάπλατος αἰθέρας.
Κ' οἱ ἀντίπαλοι δὲ συνειδοῦν νὰ μπάνουν σ' ἔνα

στάδιο,
Μὰ ἐκεῖνος ποὺ τυκήθηκε μισεύει καὶ σὲ μέρη
"Αγνωρα δεμπονόρεται, μακρυά, κ' δλο στενάζει
Γιὰ τὴν τρόπον καὶ τὲς πληγές, ποὺ ἀπὸ τὸ τυκητή του
Τὸν ὑπερήφανο Ἑλλαβε, γιὰ τὲς ἀγάπες κ' δλας
Πλάχασεν ἀνεγδίκητος κ' ἀπὸ τὸ πατρικό του
Βασίλειο φεύγει τὰ μαντριὰ θωρακταῖς. Μὰ γὰρ τοῦτο
Μ' δλη τὴν ἐπιμέλεια του τὲς δύναμες γυμνάζει
Καὶ μὲς τὲς πέτρες τὲς σκληρὰς καὶ σ' ἀστρωτο πορε-

βάτι
Καρτερικὸς ξαπλώνεται καὶ γενέται μονάχα
"Αγκαθερὰ χλωφόκλαδα καὶ μπτερὲς βουνολίδες,
Κ' ἀπό του δοκιμάζεται καὶ στὸν κυριό δινῆ δέντρου
Ακκουμπημένος συνειθᾶ στὰ κέρατα νὰ φύγει
Τὴν δρυγητα, κ' ἀντροκαλεῖ ποντρῶντας τοὺς ἀνέμους,
Καὶ προοιμιάζει πάλεμα τὸ χώματα σκορπῶντας.
Κ' ἀπέμει, ἀφοῦ ἐδινάμωσε κ' ἀνάλαβε τὸ θάρρος,
Σηκόνει τὲς σημῖνες του κ' δρμητικὸς πεινέται
Πάνου στὸν ξέγνοιαστον δχτρό, σὰρ κύμα ποὺ στὴ
μέση

Τῆς θάλασσας δαπερολογᾶ κ' ἀπὸ βαθειὰ μαριρόθε
Φουσκόνει καὶ, κυλιούμενό πρὸς τὴν ἑηρά, σβουρίζει
Μέσα στὸν βράχους τρόμερά καὶ σὰ βουνὸ μεγάλο
Χύνεται καὶ τὰ τρίσιβαθα νερὰ ἀπὸ τὲς κορφές του
Ξεβράζει κ' ἀρμονίς μελανοὺς ἀναπελλεῖ τάψηλουν.

Περόμοια μέρη δὲν εἴναι σπάνια στὰ εΓεωργικά. Ἀκόμα, δι ποιητής βρίσκει συχνὰ ἀφορμές νὰ φύγανει ἀπὸ τὸ θέμα του καὶ σὲ μεριές, σὰν ἐκείνες ποὺ περιγράφει τὴν ἔκρηκη τῆς Αἴτνας, ἡ ιστορίας μιὰ λοιπικὴ ποὺ ἔπεισε στὰ ζῶα, ἡ ὑμνολογεῖ τὴν Ἰταλία, μᾶς δίνει ζωρές τρανές εἰκόνες καὶ μ' ἐπεισόδια, σὰν τοῦ Ἀρισταίου στὸ τέλος τοῦ πονήματος, μᾶς θυμίζει τὸν κατοπινὸ φάλτη τῆς «Αἰνειάδας» Ἀρκιέμαι, χάρη στὴ συντομία του, νὰ παραθέσω ἐδύν τὸ πρῶτο.

Κ' δμως σ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸ οἱ θάλασσες κ' οἱ
ξέρεις,
Καὶ τὰ δραμα τὰ πειραχτικά κ' οἱ βρωμερές οἱ σκῦλες
Ἐπρομηγούσαν τὸ κακό. Πόσες φορὲς τὴν Αἴτνα,
Μοῦ τάροιχτὰ καμίνα τῆς ἐκυματοθολούσαν,

Σουφλὲ καὶ διάταξε ἀψέντι. "Αγεικ καὶ δυνατά, σὰ νὰ πρόσταξε: «πῦρο!»

"Ἐπινε τὸ ἔνα ἀψέντι οὔτερ" ἀπὸ τέλλο καὶ δὲ μιλοῦται. Κ' οἱ περίεργοι ποὺ εἶχανε μαζεύει τριῶν τους, φεύγανε ἔνας, ἔνας, ἀπογοητεύεται καὶ λαμπράνει μαζί του, γιατὶ εἴχανε ψεχρεθεῖς οἱ ἀνθρώποι νὰ περιμένουν τέσσερες ὥρες μπροστά του καὶ νὰ μήν τους κάψει τίποτα καὶ νὰ γελάσουν.

Τότε λοιπόν, ποιός δ λόγος νὰ τρέλλαθει;

XIII

Καὶ περνούσανε οἱ μέρες καὶ πέρτανε μέσα στὴν ψυχὴ του Ὁρέστη, ἡ μιὰ ἀπέκτην στὴν ἄλλη, σὰ στάλες θολωμένο νερὸ ἀπὸ τὸ σταλαχτίτες μέσα σὲ μικρὸ σπήλαιο. Καὶ πέτρωσε ἔτσι: μέσα του δ πόνος κ' η φουρτούνα κ' ἐμοιαζεῖν ἡ ψυχὴ του μὲ τὰ μέγαλα κύματα, τ' ἀφρισμένα, ποὺ δὲ σαλεύουν ἀπόνω στὶς χιονισμένες κορφές τῶν τετράφυλων βουνῶν.

Ἐίναι φοβερὸ νὰ προμηνύει κανεὶς καὶ στοὺς πιὸ εύγενιούς καὶ πιὸ βαθιούς του πόνους, πὼς θέρθει ὁ Καιρὸς καὶ θὰ τὸν παρηγορήσει καὶ θὰ τὰ σκεπάστε δλο μὲ τὸ σταχτὶ σάβανο τῆς Ἀργησίδης.

Τὴν βλέπαμε στοῦ Κόκλωπα τοὺς κάμπους νὰ ξεβράζει,
Καὶ σφαῖρες φλόγας καὶ λυτὰ λιθάρια νὰ κυλάει;
Κ' ἀκόδις δομάτων ἀκούσει στοὺς οὐρανοὺς δλοῦθε
*Η Γερμανία, εἴτεραζαν σεισμοὶ σπάνιοι τὲς "Αλπες,
Κ' ἀγρίκησε ἀπειπιὰ φωτὶ στάλικητα ρουμάνια
Ο κυριός, καὶ ίσως στοὺς κάμπους τὰ σκοτάδια,
Τόσο χλωμοὺς ποὺ ἔξενται κ' ἐμίλησαν τὰ ζῶα,
(*Ω Θάμασμα) καὶ σταματοῦν οἱ ποταμοὶ καὶ χάσκει
*Η γῆς καὶ μέσα στοὺς ναοὺς τὸ φίλτροι φιλμένο
Δακρύζει καὶ τὸ χάλκωμα νοτεύει ἀπὸ τὸν ὕδρο,
Καὶ πλημμυρίζει δ' Ἡριδανός, τῶν ποταμῶν δρῆγας,
Τὰ δάσα στραγγούνται σὲ μαρανή φυσήτρα
Καὶ τὰ κοπύδια σύσταλα παντοῦ στοὺς κάμπους
φέρονται.

Αὖτις ἐπαφανὶς νὰ φαίνονται στὰ σκούτουφλα τὰ σπινίγρα
Νευρούδια ποὺ ἐφορθεῖσαν, δὲν ἐπαγεις νὰ βγαίνει
Συναίμα ἀπὸ τὰ βρυσακὰ πηγάδια καὶ τὴν ρύχτα
*Απὸ τοὺς λόκους ποὺ οὐριάζαν τὸν ἀντιλακοῦν
χῶρες.

*Άλλες φορὲς περσότερα βιόλια δὲν ἔχουν πέσει
*Απὸ τὸν ξάστερο οὐρανὸ καὶ δὲν ἔχουν πέσει
Τέσσαρις κομῆτες ἀραχλοί. Τὶς αὐτοὺς ξαράεισαν πάλι
Οι Φίλιπποι ν' ἀνταμαθοῦν, ἀλλήλως τοὺς ἐγάπηα
*Ομοια φορῶνταις ἀρματα τὸν ἀσκεία τῶν Ρωμαίων.
Κ' οἱ ἀνάνατοι δὲν ἔκριγαν πάρεπα νὰ παχένονται
Τηρ Ἡμαθία διὸ φορὲς καὶ τάροιχτα λιβάδια
Τοῦ Αἴμου μὲ τὸ αἷμα μας. Στάληθεια θάρσει νὰ
ωραία,

Ποὺ ἀναγνοῦσσαν τὴν γῆς μὲ τὸ γυρτὸ τὸ δλέτοι,
*Ο ζευγουλάτης θέντα βρει Βιγάρια φαγωμένη
*Απὸ τὴ σκούρια τὴ φορῇ. Μὲ τὲς βαρείες ἀξίνες
Κούφια μουσιώνα θὰ χτυπᾶ, καὶ ιόνια λατά
Στάνασκαμένα μυήματα μὲ θαμασμὸ θὰ βλέπει.

Θρόρω νὰ δείχνεις καὶ αὐτὸς μαζί μὲ τὰλλα τὴν ξιανότητα καὶ τοῦ ποιητῆς καὶ τοῦ μεταφραστῆς. Μὰ θάδινα ἀτελὴ διέλα τοῦ ποιημάτου, θὲν δὲν περάθεταις ἀκόμη ἔνα δύο δείγματα τὸ πέπονον τοῦ φερσότερο καὶ δείχνουν τὸ χαραχτήρα τοῦ ἔργου περσότερο καὶ δείχνουν τὴν ἔμερη ψυχὴ τοῦ ποιητῆς καὶ τὴν ἀγάπη του στὴν ἀγροτική ζωή

Πρόσοντες ἀπὸ τὸ διηρηθρὸν καὶ ἀπὸ τρέχει μὲς στὸ χόρτο
Ἐναργά μικροστό, καὶ ἀπὸ φύλαξι στὸ προαύλιο
Βαγιά τὸν ἵστον ἡ μὲν ἀγριλία πολὺ μεγάλη, καὶ ἔτοι,
Μὲ τὴν παινούσαν ἀνοιξῆ, διατὰ πρωτοδημήσουν
Τὰ σμάρια οἱ βασιληᾶδες τοὺς, καὶ ἡ γεολαῖα ποῦ
βρῆμε

Ἄπ' τὰς κηρηθρὰς παγνιδᾶ, θένα τὰς προσκαλέσουν
Τὰ φρέδια τὰ σιμοτεινὰ τὴν πάφα νὰ ἔσφρύγουν,
Καὶ τὸ καλοδεχούμενο τὸ δέντρο στὸ κλαρί τον
Φιλόξενο θὰ τὰς πρατεῖ. Καὶ θένα φέλεις βράχους
Τραγούς καὶ τὰς ἀνάδιπλα μὲς στὸν νερό, ποῦ στέκει
Σταματημένο ἡ ποῦ κυλᾶ, γιὰ τὰ μποροῦν ν' ἀπλόγουν
Στὸν ἥμιο τὸν καλοκαιρὸν οἱ μέλισσες, ποῦ μένουν
Ὄπισθ, τὰ φτερούγια τοὺς, καὶ στὸ πολλὰ γιοφύρα
Νὰ κάθονται, διατὰ πάποτες δὲ Εἴδος τὰς σκορπάει
Ορμητικὸς καὶ στοῦ Ὀκεανοῦ τὸ κῦμα τὰς βυθίζει.
Καὶ χαμοδάφνες περάσινες τρογύρουν ἐκεῖ ἀπὸ μέλισσουν,
Καὶ ελύγανες, ποῦ μακρυὰ τὴν μοσκοβόλια στέρονται,
Καὶ ἀκόμα θρούμπες μπόλικες, ποῦ δομὴ βραχεῖα
ἀναδίνουν,
Κι' ἀπὸ πίνουν γιοφύρλοβραγιές τὴν βρύση τὴν ποτίστρα.
Μὰ μονάχα στενὲς μπασιές θὲ νάχουν τὰ γυνέλια,

Καὶ ἔκολουθεῖ περχατώ :

Καὶ ἔτοι λοιπόν, σὰν δὲ χρυσὸς δὲ ἥμιος τὸ χειμῶνα
Πάργει ἀποκάτου ἀπὸ τὴν γῆς, καὶ πεντανόγει τὰς
Τὸ φῶς τὸ καλοκαιρινὸν τὸν οὐρανούς, ἀμέσως
Οἱ μέλισσες σὲ λαγγαδίες καὶ κάμπτους τρογυρίζουν
Θερζίσονται τὰ λούλουδα τὰ κόκκινοβαμμένα
Κι' ἀνάλαφρα ἀκροπίνονται στῶν ποταμῶν τὸ φέμα.
Κι' ἀπέκειθε χαρόμενες, δὲν ἔρω γιὰ ποιά γλύκα,
Χαμοζεστάνουν τὰς φωλήσεις καὶ τὸ γεννόσπαρμά τους,
Μὲ τέχην ἀπέκει πελεκοῦν τὸ νιδὲ κερί καὶ πλάδουν
Τὸ μέλι τὸ κολλητικό. Κι' διατὰ ἰδεῖς ἀπέκει
Νὰ πλέει στοῦ καλοκαιριοῦ τὴν ἔαστερια κιβέρη,
Φευγάτο ἀπὸ τὴν αἰλούρα του, πρὸς τούρανοῦ τὰ
στέρια,

Κι' διατὰ θιαμάζονται θωρεῖς τὸ μελαινὸν τὸ γνέφι
Νὰ σέρνεται ἀπὸ τὸν ἄνεμο, κοίτα καλά : γυρεύει
Γλυκὸ νεράκι πάντοτε καὶ σκέπαση κλαρένια.
Τὰς διορισμένες μυρωδίες ἐκεῖ ἐσὺν θὰ σκορπίσεις :
Τοιμένιο μελισσόφυλλο καὶ πρόστυχο γρασίδι
Δαγοκουκκιοῦ, καὶ σάλαγο μὲ χάλκωμα ὁ δσκώσεις,
Καὶ τῆς Κυρβέλης θὰ χτυπᾶς τὰ τούρμπανα τρογύρου.
Κι' αὐτὲς καθέζουν μόνες τους μὲς στὸ βοτανισμένο
Τὸ μέρος, καὶ μονάχες τους, καθὼς τὸ συνειδήζουν,

Παραδινότανε στὴν μουσικὴ δύπιστας παρκδινόμαστε στὴν Θάλασσα, στὴν Γυναίκα, στὸ Θάνατο. Μὲ κλειστὰ τὰ μάτια, χωρὶς ἑγώ, χωρὶς θέληση, χωρὶς ἀντίσταση καὶ χαρά. Μιὰς ἀγωνίας καὶ μιὰ γλύκα ἀνεκλάλητη. Είτανε σὰν ἔνα κομμάτι βότσαλο, εἶτανε σὰν ἔνα κομμάτι ζύλο ἀπάντα στὸ γιαλό. Πότε στὰ βάθη πήγανε καὶ τὸ βουητὸ τῆς Θάλασσας περνοῦσε δὲν ἀποπάνω του κι ὅρμοῦσε νὰ ξεσκίσει τὴν πράσινη γαλήνη τοῦ ἀσάλευτου βυθοῦ, πότε πάλι ἀνέβαινε καὶ παράδερνε στὸ δρόμο μένοντας στὴν πολύτιμην τοῦ γιαλοῦ, σὰ βάρκα μὲ σπασμένο τὸ τιμόνι καὶ σπασμένα τὰ κουπιά.

Καὶ ἔπειτα τόνε ρίχνανε τὰ κύματα ἀνάποδα στὴν ἀμμουδιὰ τὴν ζεστήν. Καὶ ἔρχόντανε δυὸ χέρια ἀπαλὰ καὶ λευκότατα γυναικίας καὶ διαβαλίανε ἀπάνω ἀπὸ δὲν τοῦ τὸ κορμὸν καὶ στάζανε χάδια καὶ μυρωδίες καὶ λιγομάρες. Καὶ σπαρταροῦσε. Ένα πουλὶ λιγωμένο, ἔνα πουλὶ λαβωμένο ἡ ψυχή του μέσα στὰ μπρούτζινα χέρια τῆς μουσικῆς.

Θέ μου! Θέ μου! Εἴμαστε τιποτένιοι κι ἀσή μαντοί, κυκλοφοροῦμε μέσα στοὺς δρόμους καὶ πειρυνοῦμε στὰ σοβαρὰ τὴν κωμῳδία τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Κοιμούμαστε, ξυπνοῦμε, βάζομε γραβάτες καὶ κάλτσες καὶ παίρνομε ἔνα κομμάτι ζύλο βερνί-

"Οσο βαθύτερα μποροῦν τρευμόπουν στὸ γυνέλι.
Μὰ δὲ ἵστος βγοῦν γιὰ πόλεμο (γιατὶ συχνὰ κυριεύει
Αιχογυγωμά μὲ ταραχὴ μεγάλη δυὸ ρηγάδες—
Καὶ βολετὸ εἶνε τὴν ψυχὴ τοῦ κόσμου νὰ γνωρίζεις
"Απὸ τὰ πρίν, καὶ τὰς καρδιές ποῦ λαχαροῦν ἀμάχες,
Γιατὶ σὰν ἀπὸ χάλκωμα βραχὴ βοὴ πολέμουν
Εαφιλίζει αὐτές ποῦ ἀργοποροῦν καὶ μὰ φωνὴ γρι-
κιέται
Ποῦ τῆς τραντάχρας σάλπιγγας τὸ σήμαρα ἀπὶ
φκιάνει —)

Συνάζονται τρεμάμενες, κι' ἀστράφτονται τὰ φτερά τους,
Καὶ στὸ μουσοῦδι τὸ κεντρὶ τροχοῦν, καὶ προγυμνά-
ζουν

Τὰ μούσοντα γιὰ τὴν μαλιά, καὶ γύρου στοὺς ρηγάδες
Πυκνὲς ἀνακατεύονται μπροστὰ στὰ στρατηγεῖα,
Καὶ τὸν δχτό τους προσκαλοῦν μὲ χονγιατὰ μεγάλα.
Γι' αὐτὸ διατὰν ἀβροχὴ ἀνοιξῆ καὶ ξάστερος ἀέρας
Τοὺς λάχει, ἀπὸ τὰς ποριές ξεποῦν, δραχίζουν τὸ γιον-
ροῦσι,
Βαθύρρα κάνονται στὰ ψηλὰ τὸν αἰδέρεια, ἀπανωμένες
Μαζεύονται κονβαριαστὰ σὲ μὰ μεγάλη μπάλλα
Καὶ πέφτονται χάμον δρμητικά. Πυκνότερο χαλάζι
Ποτὲ δὲ φίχτονται οἱ οὐρανοί, ποτὲ βαλάνια τόσα
Οἱ πρῖνοι διατὰν τινάζονται. Κι' ἡ τόσο οἱ γεμονάδες,
Φανούσιμοι ἀπὸ τὰ λαμπρὰ φτερά τους μὲς στ' ἀ-
σκέρι,
"Ανάβονται μέσα στὰ μικρὰ τὰ στήματα τὰς μεγάλες
Ψυχές, καὶ τόσο προσπαθοῦν νὰ μὴ τραβιανται δπίσω,
"Οσο ποῦ ένας, νικητὴς ἀψύς, διοχερεύει
"Η αὐτές ἡ ἔκεινες φεύγονται τὰς πλάτες τους νὰ
γύρουν.
Μὰ τῶν ψυχῶν διάραχος αὐτός, καὶ οἱ τόσοι διγῶνες,
Μὲ λίγη σκόνη πεταχτὴ σιγάζουν κυριεμένοι.

Παρόμοιας χάρη δὲν τὸ πιστέβω νάναι συχνὴ στὴν ποίηση. Δίχως νάναι μεγάλη ποίηση, εἶναι συγγέναια ποίηση καὶ τραντάχρα τὰς μεγάλες στὴν ποίηση εἶναι στὲ πῶς μπορεῖ καὶ ἀνεβάζει σὲ τὸσαν καλλιτεχνικὴ περιωπὴ ἔνα θέμα καθημερινό. Καὶ ἡ σημασία τῆς μετάφρασης τοῦ Θεοτόκη εἶναι ἀκριβῶς σ' αὐτό, πῶς καταφέρνει νὰ μάζεύσει σὲ ζωντανὴ καὶ τεχνικὴ μορφὴ τὸ ποίημα. Τὸ πνεῦμα τοῦ κχιροῦ δὲ δίνει βέβαια κακιὰ διπόσκεση πῶς τὸ ἔργο του μπορεῖ νάθρει τὴν διπόδοχη ποὺ τοῦ ξέζει. "Ομως δὲ ἔλπισει κανένας πῶς θὰ προσεχτεῖ τὸ παράδειγμά του, καὶ ἀπὸ τόλλο μέρος πῶς κι ὁ μεταφραστὴς τῶν

"Γεωργικῶν" δὲ θὰ στεματήσει σ' αὐτά, μὲ θά-
μας βγάλει στὸ φῶς καὶ νέα δείγματα τῆς καλ-
λιτεχνικῆς ἀξιαδός του μὲ τὴ σκέψη πῶς κάθε με-
τάφραση κλασσικοῦ ἔργου παρουσιασμένη σὲ μορφὴ
παρόμοια μὲ τῶν "Γεωργικῶν" εἶναι καὶ ἔνα βήμα
παραπέρα στὸν πολιτισμὸ τῆς ρωμαϊσμού.

Μόναχο.

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΙΑ ΩΔΕΙΑ ΚΑΙ ΓΙΑ Τ' ΩΔΕΙΟ

(Α Π Ο Σ Ω Μ Α)

Ο ἀριθμὸς 372 τοῦ «Νουμᾶ». Σταθμὸς γιὰ τὴν μουσικὴ μας τέχνη ἀπὸ τὸν πιὸ σημαντικούς καὶ γιὰ τὴν ΙΔΕΑ σπουδαῖος θαρρῶς δὲ λόγος γιὰ τὸ Μάριο Βάρδογλη. Μὰ δὲ μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ μιλήσουμε γιὰ τὸν ἀριθμὸ 372 τοῦ «Νουμᾶ» πρὶ χαιρετήσουμε μὲ τημασμὸ καὶ μὲ σεβασμὸ τὴν Δήλωση τοῦ Λαζαρίων, τὴν ιδιαίτερην προτεραιότηταν τὸν Αριθμὸ 372 τοῦ «Νουμᾶ».

Τοῦτος ἀπὸ ένα έβλαστο χαιρετισμὸ μποροῦμε νὰ μιλήσουμε πιὰ γιὰ τὸ Μάριο Βάρδογλη καὶ γιὰ τὶς μουσικές του κουδέντες ποὺ δημοσιεύτηκαν στὸ «Νουμᾶ».

Καὶ πρῶτ' ἀπὸ δλα, η σημασία του γιὰ τὴν Μουσικὴ μας τέχνη : Ἀνθρωπος ποὺ σπουδάσει σ' δλωδιέλους δλλο περιβάλλος ἀπὸ τὸ δικό μου, π' οὔτε ἔχω τὴν ἐφχαρίστηση νὰ τονὲ γνωρίζω, σύτε ἀφτὸς μὲ δέρει, σύχρονος, δχι καταπονός μου, μὲ τὸν ίδιο πόθο, τὶς ίδιες ἀρχές καὶ τὴν ίδια λαχτάρα γιὰ τὴν Εθνική μουσική : κι ὁ ἀνθρωπος δάφτος ζεῖ στὸ Παρίσι, στὸν τέπα ποὺ ένα ταλέντο φτάνει νὰ κολακέψῃ καὶ γοδάσται τοῦ κοινοῦ, μπορεῖ ἐφκολώτατα νὰ πάῃ μπροστά κι ὁ Βάρδογλης ξεῖ ταλέντο δχι: συνηθισμένο, καθώς τουλάχιστο μὲ βεβαίωση Κυρία ἀπὸ τὶς πιὸ μουσικά μορφωμένες τῆς Ρωμαιούνγης.

Γιὰ τὴν ΙΔΕΑ, θρίαμβος πρέπει ἔδω νὰ τὸ ποῦμε δίχως φειτομετροφροσύνες : ἂν ξῆγι δυσὶ μουσικοῦς ή Ρωμαιούνγη ποὺ νὰ γοιώθουνε τὶ θὰ πῆ καὶ νὰ πασχίζουνε γιὰ τὴν Εθνική μουσική καὶ τὴν Ελληνική τέχνη, οἱ μουσικοὶ δχτοὶ ἐμεῖς είμαστε—εί Βάρδογλης καὶ ἔγω. Καὶ δυό μᾶς ἀγκαλίζαμε τὴν Εθνική μας φιλολογία καὶ τὴν Εθνική μας γλώσσα, καὶ δυό μᾶς δημοτικοῖς καὶ δυό μᾶς «μαλλιάροι», δπως μᾶς ἀποκαλεῦνε χορούδετικά. Τίτλος τημῆς, τὸ ξαναλέω, ποὺ ποιός ξέρει δὲ μεθάδριο δὲ γίνει σύμβολο ζληγμηνῆς λεφτεριᾶς κι ἀναγέννησης σὰν τὸ Ζητιάνος (Guéoun) ποὺ πετάξανε περιφρο-

στὴν μαγγανοπηγαδίστικη ζωή μας ἔνα χρραχτήρα τόσο συμβολικὸ καὶ τόσο σφιχτὸ κι ἀδερφικὰ δεμένο μὲ δλχ τ' ἀλαργινὰ καὶ ἀφταστα, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ ἔννοοῦμε ἐπιτέλους τὴν βαθιὰ σημασία τῆς ὑπαρχῆς.

Κι ἀνεβαίνει η ἀτομικὴ ζωή μας ἔνα σκαλοπάτι πιὸ ἀφηλά κι ἀπὸ τὸν λούστρους καὶ τὸν μπακάληδες καὶ τὸν δχοκάλους.

Μπορεῖ νὰ κλήσιμε η νὰ γελοῦμε, νὰ βρίζομε η νὰ βρίζομαστε, μπορεῖ νὰ κάνομε δλα τὰ σκέρτοκα καὶ τὰ κουνήματα τῆς καθημερινῆς καὶ πρόστυχης ζωῆς. Μὲ πίσω καὶ πέρα ἀπὸ κάθε πρόστυχο λόγο καὶ πρόστυχη χερονομίκη, θέργογοσαλεύεις γαλάζια καὶ ηρεμητὴ οὐτοσινείδηση καὶ θὰ ύψωνται τὸν πλύμπια ἐπίγνωση τοῦ τί ρόλο παίζομε καὶ τὶ σημασία ξέχομε.

</

νητικά οι Σπανιόλοι στους πρόδρομους τής λεφτεριάς των Κάτω Χωρών.

Σήμερις είμαστε δυό, όρθιο θά βρεθούμε τρεῖς, μεθάδριο περισσότεροι: τὸ Μουσικό μας παλάτι θ' ἀρχίσῃ ν' ἀνεβαίνῃ λαμπερόχρωμο καὶ κρουσταλένιο, οἱ ἀνίδεοι καὶ οἱ τυφλοὶ θὰ περάσουνε, τὸ ξέρω, ἀδιάφοροι καὶ ἀσυγκίνητοι, δπως περνῶνται μπρὸς καὶ ἀπὸ τὸ παλάτι: τὸ μισοχτισμένο τῆς Ποίησής μας. Τί μᾶς νοιάζει: δμως ἐμδεῖ; Ο Τεχνήτης είναι σὰν τὸν ἥλιο: σκορπάει τὶς ἀχτίδες του καὶ στους κάμπους καὶ στους δρόμους καὶ στους βούρκους, ἀδιαφορῶντας ἂν οἱ βάτραχοι βγαίνουνε νὰ τοὺς ζεστάνουνε ἡ χώνουνται πιὸ βαθιὰ στὸ βούρκο μὴν τοὺς κάψουνε.

Ἐξω ἀπὸ ἀφτὰ τὸ ἔρθρο τοῦ Βάρδογλη είναι σπουδαῖο καὶ γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ Ὡδείου μας. Σὲ πολλὰ κάνει περιττὴ τῇ μελέτη μου γιὰ τὸ ζήτημα ἀφτό: τόσο ζουμερὰ σὲ λίγα λόγια μᾶς λέει τὶς ἰδέες του.

"Οσο γιὰ τὴν δρχήστρα, θαρρῶ πὼς δὲ φταίει καὶ τέσσο πολὺ τ' Ὡδεῖο. Κατὰ τὸν κανονισμό του τουλάχιστο διδάσκουνται τὰ κυριώτερα δρχήστρας στ' Ὡδεῖο. Τώρα δὲ δὲν παρουσιάζουνται μοθητές γιὰ τ' ἀπαιτούμενα λαλούμενα, δὲ φταίει τ' Ὡδεῖο αἰτία είναι ἡ ἔλλειψη κάθε μουσικῆς κινησιῶν (δρχήστρες, δπερα κτλ.), ποὺ κάνει ἑκείνον ποὺ θάθεται νὰ μάθῃ ἔνα σπάνιο λαλούμενο νὰ συλλογιστῇ πὼς στὴν Ἐλλάδα θὰ τοὺς είναι ἀδύνατο νὰ βγάλῃ τὸ φωμὶ του.

"Ηθελα πολὺ νὰ ξέρω ἂν τὸ ἀνέκδοτο τοῦ μαθητῆ ποὺ ἔκανε τὸν κόκορα στὸ Μακάριο χρέος τοῦ Σὲν-Σὲνέν τοῦ τὸ δηγήθηκε κανένας ἄλλος ἢ διδούς δ Βάρδογλης βρισκόταν στὴ σάλα τοῦ Ὡδείου ἀφτήκοος μάρτυρας. "Εφκουμαὶ νὰ είναι τὸ πρώτο γιὰ νὰ μοῦ μένη ἔστωνται καὶ μιὰ μικρὴ ἀφιβολία, γιατὶ τὴ στιγμὴ ποὺ δ Βάρδογλης τ' ἀκούσει μὲ τ' ἀφτιὰ του, δλεὶς οἱ μελέτες κ' οἱ συζήτησες γιὰ τ' Ὡδεῖο πάδουνε μπρὸς σὲ μιὰ τέτοια τρομερὴ ἀμουσικότη, ἀγδέστατη ἀφιλοκαλία, ἀσέβεια καὶ γελοιοσέστατο ντιλεταντισμό, δὲ βρίσκει κανεὶς ἄλλο νὰ πῇ παρὰ πὼς τ' Ὡδεῖο μας τὰ φόρτωσε στὸν πετεινό.

Σὲ κάτι δὲ θὰ συφωνήσω μὲ τὸ Βάρδογλη: Τὸ Μάντζαρο δὲ θὰ τὸν ἔθαξα στὴν ἵδια σειρὰ μὲ τὸ Σκαρά. "Ο Μάντζαρος! δσο καὶ ἂν εἴτανε ὀλότελα Ἰταλὸς στὴν τεχνοτροπία, πάσκισε τουλάχιστο νὰ γράψῃ καὶ σ' Ἐλληνικὴ γλώσσα καὶ γιὰ Ἐλληνικὸ κοινό τὸ ἴδιο καὶ ἀκόμα πιστερὸ δ Καρέρης καὶ δ Εύ-

1) Συφωνάτατος πὼς δ Μάντζαρος μεγαλοφύτα δὲν εἴτανε, ἀκόμα λιγότερο Μεγάλος Ρωμίδος μουσικός. Νὰ μὴν ξεγάμε δμως πὼς τουλάχιστο καὶ ἀφτὸς ἔνοιωσε πὼς μὲ φεύτικη γλώσσα τέγνη δὲν ὑπάρχει, ἀφοῦ μελοποίησε τοῦ Σολωμοῦ τὸν ὑμνο κι δχι κανένα δοσκαλικό. Τὸ Μάντζαρο πασκίσαμε νὰ τὸν ἀνεβάσουμε σὲ περιπή μεγάλου Ρωμιοῦ μουσικοῦ, μὲ τὰ λόγια ὅμως καὶ τίποτες ἄλλοι ποὺ είναι μιὰ κριτικὴ ἔκδοση τῶν ἔργων του; ποὺ ἔχετελονε κάτι δικό του ἔχω ἀπὸ τὶς δυὸ στροφὲς τοῦ ὑμνοῦ;

τού αἰματώσανε, κοπήκκενε τὰ γόνυτά του. "Εφτασε. Σηκώνει τὸ μέτωπό του, μιὰ φωνὴ ἀτακλένια θριάμβου ἀντιλακεῖ στὸν ἀέρα καὶ ξετυλίζει τὴν κατακόκκινη σημαία τῆς νίκης, τὴ βαμένη μέσα στὸ αἷμα τῆς καρδιᾶς του, καὶ ἀπλώνει τὸ μπράτσο του καὶ χάνει τὴν ἰσορροπία καὶ γκρεμίζεται καὶ πέφτει καὶ κατρακυλᾷ σὲ πέτρα μέσα σὲ πηγάδι ἀδειανό. Πόσο πενθιμοὶ καὶ σιγανὸ εἴτανε τὸ ἀνέβασμα στὴν κορφὴ καὶ πόσο χαρούμενο καὶ γοργὸ τὸ κατρακύλισμα στὸ μνῆμα!

Κι δ Ὁρέστης σπαρτάριζε μέσα στὰ χέρια τῆς μουσικῆς. Ναί, γαὶ τώρα τὸ νούθει. "Η μουσικὴ δλα τὰ ξέρει. "Ολες τὶς χαρές καὶ ὅλες τὶς πίκρες. Κανένας δὲν μπορεῖ νὰ σκύψει στὸ στόμα ἔνος φλάσουτον ἢ ἔνος κορνέτου ἢ στὸ ἀδειανὸ μέρος τοῦ βιολιοῦ ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς χαρδές, χωρὶς νὰ ζάλιστει. Είναι σὰ νὰ σκύψεις στὴν ἀκρη ἔνος γχρεμοῦ. "Ένος μαύρου καὶ ἀπατού γχρεμοῦ δπου τυφλοπεταρίζουνε καὶ βραχνοσκούζουνε σὰ νυχτερίδες οἱ κακημοί. Κ' ἡ ψυχὴ κλεῖ τὰ μάτια καὶ πέφτει μέσω, μὲ τὸ κεφάλι μπροστά—σὰ λαβωμενο, σὰ ζαλισμένο πουλί.

Θέ μου! Τώρα τὸν μιλεῖ γιὰ τὴ Χρυσούλα. Γιὰ τὴν ἀγάπη τῆς Χρυσούλας. "Ακου! Μιὰ φλογέρα στὰ τριανταφυλλένια πλάγια τοῦ βουνοῦ τὴν ὄρα,

τα. "Ο Σαμάρας δμως δὲν είναι Ρωμιός, ποὺ γράφει ἐπηρεασμένος ἔστωνταις καὶ δλότελα ἀπὸ τὴ μιὰ ἢ τὴν ἀλλή μουσικὴ σκολή, παρὰ είναι μουσικὸς ξένος ποὺ γράφει ξένη μουσικὴ σὲ γλώσσα ξένη καὶ γιὰ κοινὸ ξένο. Τὸν Παράσκο η τὸ Σούτσο, δσο καὶ δὲν είναι βουτημένοι στὶς γλώσσες τοῦ Γαλλικοῦ ρωμαντισμοῦ, θὰ τοὺς λογαριάσουμε Ρωμιούς, Ρωμιοὺς στενοκέφαλους, σκολαστικούς, ξενομίητάδες, τέλος πάντων Ἐλληνας, μὰ μ' ὅλ' ἀφτὰ Ρωμιούς ποὺ θὰ τοὺς δώκουμε θέση (ἔστωνταις καὶ πολὺ ἀσκημη) στὴν Ἐλληνικὴ ποίηση, ἔκει ποὺ τὸ Jéan Moreas μόνο Γάλλο ποιητὴ θὰ τοὺς λογαριάσουμε, πού, δσο μεγάλος καὶ δὲν είναι, μὲ τὴν Ἐλληνικὴ ποίηση δὲν έχει νὰ πάρῃ καὶ νὰ δώσῃ τίποτις.²⁾

Τελιώνοντας, ἀπαντῶ στὸ Βάρδογλη: Κανένας ιδιωτικὸ λόγο δὲν είχα νὰ μη δεχτῶ τὴ θέση κακηγητῆ τοῦ Ὡδείου Ἀθηνῶν, είχα μάλιστα ἀρκετοὺς γιὰ νὰ τὴ δεχτῶ. "Ο μόνος λόγος ποὺ δὲν δένεχτηκα είτανε δχι πιὰ τὸ προαίστημα παρὰ ἡ βεβαιότητα πὼς δὲ θὰ είχα ἀπόλυτη λεφτερία στὴ δουλιά μου, ἀφοῦ δ κ. Νάζος, δχι μόνο δὲν ἔνγοοσε νὰ μοῦ διασκεθῇ μὲ συδόλαιο τὸν δρό τῆς ἀπόλυτης λεφτεριάς μου στὴν κριτικὴ καὶ δημιουργικὴ μου ἔργασία **Ξένω** ἀπὸ τ' Ὡδεῖο, παρὰ μοῦ διακριοῦσε τὰ ποιήματα τοῦ Παλαμᾶ σὲ φυαιολογικὰ καὶ δὲ θυμούματι πιὰ καὶ τὶ ἄλλο καὶ μοῦ ἔλεγε, ἀπάνω κάτω, πὼς ἀπὸ τὰ μὲν μπορῶ νὰ συνθέτω, ἀπὸ τὰ δέ δχι.

Γιὰ νὰ είμαστε δμως δίκαιοι, πρέπει νὰ τοὺς πῶς, κατὰ τὴ γνώμη μου, δ κύριος Νάζος δὲν μποροῦσε νὰ φερθῇ ἀλλιῶς. Τὴ στιγμὴ ποὺ δ κ. Νάζος δὲ μοῦ περιόριζε τὴ δημιουργικὴ μου ἔργασία, θὰ μοῦ τὴν περιόριζαν δ δείνα ἢ δ τάδε Μεγάλος, περιφένοντας καὶ τὸν κ. Νάζος τὴ στιγμὴ ποὺ δ Μεγάλος είχε ἀλλοῦ τὸ νεῦ του, θὰ μᾶς περιόριζε καὶ τοὺς τρεῖς καμιὰ ἔφημερίδα δὲ φελοῦσε ἡ ἔφημερίδα; δχει δ Θεός, δ Μιστριώτης κ' ἡ φοιτηταρία.

"Οταν σκεφτῇ κανεὶς πὼς είχε τὸ θράσος κάποιος, λεγάμενος ὑπεργόδος τῆς Παιδείας, νὰ φοβερίσῃ ENAN Παλαμᾶ, δὲν μπορεῖ κανεὶς μὲ κανένα τρόπο νὰ κατηγορήσῃ τὸν κ. Νάζο ποὺ σὰν τίμος ἀνθρωπὸς ἀροῦ δ ἔδιος μοῦ πρότινε θέση στ' Ὡδεῖο, μοδωκε νὰ καταλάβω πὼς, δπως καὶ σὲ κάθε ἄλλο ίδρυμα στὸν Ἐλληνισμό, έτσι καὶ στ' Ὡδεῖο,

2) Θυρῶ πὼς δ Βάρδογλης τὸ ἔρθρο τοῦ Συναδίνου σὰν πολὺ ἀφτηρὰ τὸ κρίνει. Τὸ ἔρθρο ἀφτὸ δὲν είτανε κριτικὴ παρὸ ὑπεράσπιστο τοῦ Ὡδείου, γι' ἀφτὸ καὶ οἱ ἔπαινοι καὶ οἱ κατηγορίες τοῦ ὑπερβολικοῖς πρέπει δμως νὰ δημολογήσουμε πὼς ίσια ίσια γιὰ τὴ Μουσικὴ είχε πολὺ πολὺ σωστὲς ἰδέες, τὸν προσορισμὸ καὶ τὸ σκοπὸ τοῦ Ὡδείου τὸν ἔννοιωσε κατάβαθμα καὶ ἀπάνω σ' ἀφτὸν ἔκρινε τ' Ὡδεῖο. "Εγώ τουλάχιστο, ποὺ τὴ μεγαλύτερη διασκέδαση τὸν γάδιαβαζαί Ελληνικές μουσικὲς (;) κριτικὲς (!;!), ἔκρινε τὸ σταρό μου σὰν είδια Ρωμιός δημοσιογράφος νὰ μιλῇ τόσο σωστὰ καὶ δχι γελοῖα γιὰ μουσική. "Ολα σκετικὰ σ' ἀφτὸν τὸν κόσμο.

πὸν βασιλεύει δ ήλιος καὶ λιγνώνεται ἀπάνω στὰ χωράφια ἀνάσκελα πεσμένη ἢ μέρα. "Ενα φλοίσιμης θρεμμῆς καὶ μπλάνης θάλασσας τὸν περίπατο τοῦ θεοῦ δημοσιογράφος πρέπει δμως νὰ δημολογήσουμε πὼς ίσια ίσια γιὰ τὴ Μουσικὴ είχε πολὺ πολὺ σωστὲς ἰδέες, τὸν προσορισμὸ καὶ τὸ σκοπὸ τοῦ θεοῦ τὸν περιόριζε τὴ δημιουργικὴ μουσικὴ περιόριζε. "Ακου! έχου! "Ενα ἀθόρυβο φιγάλισμα ἀπὸ ποδόφυλλα τὸ πρωτὶ πρωτὶ τὸν ὄρα που βγαίνει δ ήλιος...

"Ω! τώρα μόνο ἔνοιωθε πόσο είτανε εὐτυχημένος δτκνει μετραίες σπίτι του κ' Ἐκείνη καθότανε στὸ παράθυρο καὶ τόνε περίμενε καὶ κοκκίνιες καὶ τοῦ ἔπιανε καὶ τοῦ φιλοῦσε τὰ χέρια καὶ τούλεγε: "Ορέστη μου! Ορέστη μου!

"Η Χρυσούλα τώρα τὸν φάνηκε σὰν κατίτι ἀνέκροτατα ἀπαλό, γλυκό, ὑπεράνθρωπο. "Η ἀγάπη της—μιὰ ἀστροφεγγιὰ γεμάτη γαλήνια μυστήρια. ("Επρεπε νὰ πεθάνεις! ἔπρεπε νὰ πεθάνεις, δύστυχη Χρυσούλα, γιὰ νὰ νοίωσεις δ Πολυαγαπημένος τὴν ἀπαλούσην καὶ τὴ γλώσσα σου. "Επρεπε νὰ σαπίσεις, Χρυσούλα! Θέ μου! Θέχεις ἀραγε πιὰ σαπίσεις δ Χρυσούλα κατὼ τὸ χῶμα;")

"Ω! τὶ τρέχει; Σπά δ φλογέρα καὶ φουρτουνάζεις δ θάλασσα κ' οἱ σεμνοὶ θάλασσας τὸν ἀχρό καὶ φωνάζουνε: Δὲν δημόρησεις γλυκότερο Μεσημέρι. Τὰ τρομπόνια τώρα κ' οἱ σάλπιγγες ήχουν καὶ ἀλελάζουν τὰ ντασούλια καὶ τὸ τέφι καὶ οἱ καστανιέτες ρυθμίζουν εἴσαι κόκκινο,

γιὰ κείνους ποὺ δημορετάνε μέσα: «Lasciate ogni speranza», ἀφῆστε κάθ' ἐλπίδα ἐλέφτερης καὶ ἀνεξαρτητης ἔργασίας καὶ πετάζετε κάθε ίδαινικὸ καὶ κάθε καρδιοχτύπι στὰ σάπια τοῦ ἀδλακιοῦ! 3)

Χάρκοβο, 8 τ' Αη Βασίλη 1910.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

3) Στὴν Ἐλλάδα θὰ κατέβω σ' ἔνα, τὸ πολὺ πολὺ δυὸ χρόνια, καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ τ' Ὡδεῖο δὲ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ", ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ερήμην δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12 1/2

Γιὰ τὶς ἀπαρχὲς δεχόμαστε καὶ τρίμηνος (3 δρ. τὴν τριμῆνα) συντρομές.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητής ἢ δὲ στελλεῖ μηδοστά τὴν συντρομή του.

20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Ν.ι.μᾶ πουλιοῦνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμὴ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιόσκια (Σύνταγμα, 'Ομονοια' Βθν. Τριάπεζα 'Υπ. Οικονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδρομοῦ ('Ακαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηρόδρομοῦ 'Ομονοια', στὰ κιόσκια Γιαννοπούλου (Χαυτεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα 'Εστίας' Γ. Κολάρου καὶ Σακέτι (ἀντίκρυ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρευεῖ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

* Η λογοκυρία—Κράτος ὀλερέττας—Ο ν. Ρουσόπουλος—Οἱ προβιβασμοί—Τὰ Συντάγματα.

ΤΡΕΙΣ φυμερίδες μοναχὰ βγίκανε τὴν Τρίτη τὸ πρωΐ ἢ «Ἀλκρόπολη», ὃ «Χρόνος» καὶ οἱ «Ἀθηναῖαι». Οἱ ὅλες ἐμποδιστίκανε ἀπὸ τὸ «Στρ. Σύνδεσμος». Δηλ. ἀρχίντει, σὰ νὰ λέμε, ή λογοκρίσια. Καὶ γι' αὐτὸ τὸ καινούριο (Συνταγματικό !!) φρούτο, πάλι ὁ καμαρωμένος μας δὲ τύπος φταίει.

Καὶ νά, γιατί. Κάτι ζήτησε ὁ «Στρ. Σύνδεσμος» νὰ μὴ δημοσιευτεῖ, γιατί, λέει, δὲ σύφερνε. Οἱ φυμερίδες ἐπιμένανε νὰν τὸ δημοσιεύσουν.

— Δὲ θὰ κυκλοφορήσει λοιπὸν τὸ φύλλο σας! τοὺς λέει δὲ «Σύνδεσμος».

— Δὲν τυπωνόμαστε κ' ἔμεις! τοῦ ἀποκρίνουνται οἱ δημοτικὲς.

Καὶ δὲ βγίκανε τὴν Τρίτη. Τὴν Τετράδην τὸ πρωΐ μᾶς βγίκανε δὲς φρέσκες φρέσκες καὶ καμαρωτὲς κωριές νὰ ποῦνε γρὺ γιὰ τὴ σεβρικὰ ποὺ φάγανε. Μὲ γειά τους!

— Ανάγκη εἰλικρινεῖας! φωνάζει δὲ «Σύνδεσμος».

— Ανάγκη κυκλοφορίας! ἀπαντοῦν οἱ λεγάμενες.

— Εἴτη ξαδίζουν δὲν ἀρμονικάτατα.

*

ΘΑ μᾶς ρωτήσετε τώρα;

— Καὶ τί ἀγαπούσατε νὰ κάμουν;

Σὲς ἀπαντοῦμε: «Η νὰ ὑποχρήσουν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ σὲ κεῖνο ποὺ τοῦ; ζήτησε ὁ «Σύνδεσμος» ἡ, μιὰ καὶ νομίσανε πῶς ἐπέπειτε γνώστεαν, νὰ ἐπιμείνουν ἵσαμε τὸ τέλος.

Μήν ξεχνάτε πῶς ὑπάρχει καὶ «Συνδικάτο τοῦ τύπου». Μήν ξεχνάτε δικαὶ τέλλο, πῶς τὸ «Συνδικάτο» αὐτὸ ἔχει μοναχὰ ἐμπορικὸ σκοπό, δχι καὶ ηθικό. Γιατὶ ἂν εἶχε καὶ Ήθικὸ σκοπό, δὲ «Στρ. Σύνδεσμος» δὲ θ' ἀποκοτοῦσε νὰ φερθεῖ ἔτσι στὸν τύπο, ἀφοῦ θὰν τῷκερε πολυκαλὰ πῶς δχι μόνο μερικὲς καὶ δχι μόνο τὴν Τρίτη, μὰ δὲς οἱ φημέριδες τῆς 'Αθηνᾶς θὰ ξεκολουθοῦσαν νὰ μὴν τυπώνουνται καὶ νὰ μὴν κυκλοφοροῦν ἵσαμε ποὺ νὰ νοιώσει δὲ «Στρ. Σύνδεσμος» τὸ λάθος του καὶ νὰ πάσι νὰν τοὺς ζητήσει συγχώρεση.

Σὲς ἔνα δικαὶος Κράτος ὑπερέπτας, δὲν μπορεῖ δὲ τύπος νὰ κάνει μοναδικὴ ἐξαίρεση.

*

ΤΗΣ Τρίτης ἡ «Ἀκρόπολη» προτείνει γιὰ τὸ Υπουργεῖο τῆς «Γεωργίας τοῦ Εμπορίου» τὸν κ. «Οθωνα Ρουσόπουλο». «Ολα τὰ παινέματα ποὺ τοῦ γράψει ἡ «Ἀκρόπολη», τὰ βρίσκουμε λιγάτερα ἀπὸ τὴν ἀλλήλεικα, γιατὶ τὸ «Σωσίδειον τὸν νέων», ὅπως μπορεῖ ἀξιόλογα νὰ ὄνομαστεῖ ἡ «Ἐλιμπαρικὴ καὶ Ηπειρωτικὴ Ακαδημία» του, εἶναι δὲ καλύτερος τίτλος ποὺ μπορεῖ νὰ παρουσιάσει ἔνας: «Υπουργὸς γιὰ τὸ καινούριο Υπουργεῖο, θὲν ιδρύθει.

*

ΘΑ μᾶς δύσουν τὴν ἀδειαὶ οἱ κύριοι ἀξιωματικοὶ (μιὰ καὶ μᾶς τὸ δηλώσανε οἱ ίδιοι πῶς ὑπάρχει «Ἀνάγκη εἰλικρινείας») νὰ ποῦμε δυὸ λόγια γιὰ τοὺς καινούριους στρ. προβοταρικούς.

Μὰ καὶ τὶ νὰ ποῦμε;

— Ας ποῦμε καλύτερα γιὰ τὰ Εἰλικρινεῖα ποὺ καταργοῦνται καὶ γιὰ τόσους φαμελίτες ποὺ ρήγουνται στοὺς πάντα δρόμους γιὰ νὰ ξοκονομηθοῦνται μερικὲς φωροχλιδιάδες.

— Απὸ τὴ μιὰ μεριὰ τσιφούτικες οἰκονομίες καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, σπατάλες ἀνόητες—ἔτσι, νὰ ποῦμε, σὰν τὴν ἀμυαλὴ νικοκούρα ποὺ πεθάνει τὰ παιδιά της στὴ νήστεια γιὰ νὰ ξοκονομάσει παράδεις γιὰ λοῦσα καὶ νὰ μπορεῖ νὰ ξεγελάσει τὸν κόσμο.

— Ο Τυπάλδος, πρὶν ἐπιναστεῖται, εἶχε προτείνει νὰ μὴ γίνουνε γιὰ τὴν χρέων καινούριοι προσβιταριοῦ στὸ Ναυτικό. Γιατὶ νὰ μὴν τοὺς μιμηθεῖ καὶ δ. κ. Ζορμπᾶς;

*

ΑΚΟΜΑ καὶ τοῦτο, μὲ τὴν ἀδειαὶ πάντα τοῦ «Στρ. Συνδέσμου»:

— Όπως πάμε, σὲ λίγα κρόνα θὰ πάψουμε πιὰ νὰ λέμε «Πρῶτο Σύνταγμα πεζικοῦ» λ. κ. «Βα πεδινὴ πυροβολικὴ» καὶ θὰ λέμε «Τὸ Σύνταγμα τῶν ἀνθυπολογικῶν», τὸ «Σύνταγμα τῶν ὑπολογικῶν» κτλ.

ΤΣΙΓΓΑΝΑ

Σὲν Κωστῆ Παλαμᾶ

Πηρὸς δέρας καὶ φεγγόβολος τριγύρω σου,
κορμὶ σὰ φλόγα λιγερό, ξεπεταχτὸ σὰ φίδι
καὶ σὰν τοῦ πόντου τὸ μεθύσιο πολυσάλεντο,
καὶ έχιθη ἡ γύμνια σου σιληρὴ σὰ φοικὸ λεπίδι.

Αροσοσταλίδες ἀνθισεις στοῦ ίδρου τάγκαλιασμα,
σὰν τοῦ ινμάτου τὸν ἀφρὸ σὲ κρίνου σάρκα, καὶ δλοι
οἱ πόθιοι μονὶ σὰ σκλαβητοὶ δετοὶ στὰ κάτεργα
στοῦ πόρρου σου τὸν ἀπόσκεπτο λέματα λαραζόβλη

Σὰν ἔται ἀδυάχτη κρεμαστὸν μοίρας δάχτυλο
καὶ σὰ στρίφουλας χαλαπῆς καὶ δχτρὸς πάρω ἀπὸ
χιμεική, πρὸς τὴν θια διάβηκες καὶ χλωμασαν
στῶν ματιῶν σου τὴν δρέπανα, στῆς ματιᾶς σου τὶς
μπόρες.

Κι ώς στοῦ δρυθρουν τὰ φτερά ἡ στοῦ βρούλι τὸ δάγκαπι
ξυπνάει δὲ δλοτρέμουνη ψυχὴ μέσος στὴν καμπάνα
κι ώς σπαραγάμει τὸ έφτάσατο στὰ μεσίτια
τῶν ματιῶν σου, ἔται παραδέρνομαι, Τοιγάνα.

Κι ώς τὸ φεγγάρι κυματοσέργει τρεμάμενο
σὰν σὲ ποτάμι φίλντισι, κλατὸ μὲ δχτοὺς σεγτέφι
στοῦ λαμποῦ σου ώς τὰ τρισθαδα, ἔται πικροδέρνομαι,
ἔται καὶ τὰ γίρια σου φτεράς λαμπάδες λαμπάδες

Κ' δὲ κοιλιά σου ποὺ μοῦμοιας δημιοθασίεμα
κ' δὲ κοιλιά σου ποὺ φάνταζε σὰ νάταν ἀνθισμένη
κ' εἴται σὰ χύτεμμα στὰ μάτια βελούδοβλαστο
κ' εἴται σὰν πεταλοῦδα ἀσπρη γιγάντισσα δημιουρένη
Κ' δὲ κοιλιά σου πούρηγαζε ἀχροῖς κι νάταν κάλανη
κι δημιουρένος εἴμορρα ἔγω, καὶ δὲ λίσσα δὲ λίσσα
ὅστο μού γέλαγε τὰ δέρα τοῦ μονί έριξα θέλεια
σὰν τὸ τσακάλι ποὺ μενά σὲ δημοῦ κρεάτουν κνίσσα,

Καὶ τὸ στόμαι σου ποὺ ἔσταξεν ἀλικο θάριτο
σὰν αίμα ράδιν πορφυρὸ καὶ σὰ θαμάτων θάριμα,
οὶ τὸ άνθοπότηρο νὰ ζύγωνται στὰ χειλιά μου
τὰ πίνω ως τὴ συτέλειαι ἀπ' τῆς κόλασης τὸ κάμια.

Καὶ τὰ μολλιά σου μαῆρες τύχες ἀφεγγάριαστες

τὸν τρέμα δὲ Ορέστης, γιατί νάρθω; Γιατί νάρθω;
Καὶ τώρα—τώρα ἔλκ τὰ ὅργανα κεψυχοῦνται καὶ
λιγάνουνται κι ἀνάμεσά τους μόνο τοῦ φλάσιου τὸ
παρέπονο γρικέται. Κλαίει, παρχπονιέται, μιλεῖ
κ' ὑπέρεια σωπάνει, κ' ὑπέρεια ξυνκρήζει πάλι.
Εἶναι σὲν τὴν βρύση τὴν σπαχταὶ ποὺ στάζει. Εἶναι
σὲν τὸ ρυάκι ποὺ περνᾷ καὶ δέρει δορφες γριδο-
δάρφενες καὶ κλαίει ποὺ τὶς ἀφήνει τὸσο γρήγορα.
Εἶναι σὲν τὴ δύση ποὺ ἀποχαριεῖται τὰ βουνά καὶ
δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς ἀποξεχάσει. «Οχι! δχι!» εἶναι
σὲν τὸ θάνατο τῆς Χρυσούλας!—τῆς Χρυσούλας δὲ
κκνενδιές πουλιοῦ νιογένητου καὶ λιγόχρονου ποὺ
πρὶν ἀκόμα βγάλεις φτερά, στριγμώνεται ἀπὸ καριά
μπόρα καὶ πεθάνει στὴν ζάχη τῶν κεραμιδῶν;

Κ' ἔλεγε, ἔλεγε δὲ Ψυχὴ τῆς Χρυσούλας ἀνα-
στενάζοντας μέσον ἀπὸ τὸ φλάσιο:

— Μήτε τὸ φεγγάρι, μήτε δὲ Θάλκεσσα, μήτε
τὰ λουλούδια μποροῦνε νὰ μὲ γιάνουν. Μόνο δὲ Θά-
λκεσσας μπορεῖ νὰ μὲ γιάνει διέμενα σκοτώνοντάς με, δὲ
Ἐσύ, Ἀγάπη μου, φιλώντας με. «Έγω, Ορέστη
μου, βάζω καὶ τὰ δύο μου χεράκια ἀπάνω στὸ
ξανθὸ κεφαλάκι τῆς Στιγμῆς ποὺ σὲ γνώρισα. Εύ-
λογώ καὶ τὸ Θάνατο καὶ τὴν Ἀγάπη καὶ τὰ χέρια
σου ποὺ μὲ χαδέψανε καὶ τὰ χέρια σου ποὺ μὲ σκο-

τώσανε... Ἀγάπη μου!..

— Θί μου! Θί μου! Πῶς ξεφωνίζεις ἔτσι δυ-
νατὰ μπροστά σὲ δλούς ταύς ἀνθρώπους δὲ μεσιτικὴ
τὰ κρίματά μας! Πρέπει νὰ φύγω—καὶ ποὺ νὰ
φύγω νὰ κρυφτῶ νὰ μὴν δκούνω; «Ο, τι χλωμὸ καὶ
δμορφό καὶ ντελικάτο μιλεῖ μου γιὰ σένα καὶ παρα-
πονιέται μου. Γιατί τὴν σκ

